

UDK 811.161.+81'443

NASTAVNO PROUČAVANJE ZBIRKE BAJKI IVANE BRLIĆ MAŽURANIĆ *PRIČE IZ DAVNINA*

Sofija Kalezić

*Fakultet za crnogorski jezik i književnost,
Sv. Petra Cetinjskog, bb., Cetinje, Crna Gora,
tel.: 068 581 639, e-mail: pgstudio@t-com.me*

U radu *Nastavno proučavanje zbirke bajki Ivane Brlić Mažuranić "Priče iz davnina"* autorka Sofija Kalezić približava mogućnosti interpretativnog pristupa ove nastavne jedinice, u najvećoj mjeri obraćajući pažnju na osvjetljavanje istorijskog i mitološkog konteksta nastanka predstavljenih bajki, te fabulativnog, motivskog i idejnog aspekta njihovih potencijalnih tumačenja. Predstavljajući četiri od osam bajki ove knjige, koje su najčešće zastupljene u nastavnim programima – *Kako je Potjeh tražio istinu, Ribar Palunko i njegova žena, Regoč i Šuma Striborova*, Kalezić pruža interpretativni model koji odgovara osnovnoškolskom obrazovnom sistemu na dvočasu domaće lektire. Iz priložene interpretacije nastavnik može preuzeti istraživačka pitanja i ostale pojedinosti koje smatra svrsishodnim pri oblikovanju vlastitog metodičkometodološkog pristupa. Ivana Brlić Mažuranić je u svojim bajkama prikazala nevjerovatne svjetove, s umjerenišću izraza koji je shvatljiv i najmlađim čitaocima. Njene priče su istovremeno jednostavne i duboke; mogu se tumačiti na više nivoa, što govori o autorkinoj velikoj pripovjednoj snazi i polivalentnosti poruka knjige *Priče iz davnina*.

Ključne riječi: hrvatska književnost, interpretacija, umjetnička bajka, mitologija, stari Sloveni.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2018.69.9316>

Istraživačka pitanja i zadaci:

1. Šta su umjetničke bajke? Ko je autor zbirke bajki "Priče iz davnina"? Navedite osnovne biografske podatke o Ivani Brlić Mažuranić. Šta je čuvenu hrvatsku književnicu inspirisalo da napiše ovo djelo? Ko su glavni junaci njenih bajki? Nabrojte junake koji su vam se posebno dopali ili one koji su vam najduže ostali u pamćenju. Koji elementi su u njihovom umjetničkom strukturiranju realni, a koji irealni?

2. U koje vrijeme se odvija fabula većine ostvarenja iz zbirke "Priče iz davnina"? Nabrojte pojedinosti specifične za vrijeme i mjesto vršenja radnje u ovim bajkama. Po kojim elementima su one slične, a po kojim različite od većine narodnih ili umjetničkih bajki koje ste do sada imali prilike da pročitate? Da li vas ova ostvarenja više podsjećaju na narodnu ili umjetničku bajku? Navedite razloge.

3. Od koliko bajki se sastoji knjiga "Priče iz davnina"? Nabrojte bajke pojedinačno po naslovima. U kratkim crtama opišite glavne junake, uočavajući pozitivne i negativne karakteristike njihovih ličnosti. Koja bajka vam se posebno dopala i iz kojih razloga? Kakva atmosfera u njoj preovlađuje? Ukratko prepričajte sadržaj odabrane bajke.

4. Da li se pri umjetničkom osmišljavanju pojedinih junaka (Bjesomar, Svarošćić, Moškoš, djed Neumijka, baba Poludnica itd.) ova književnica koristila folklornom i mitološkom

građom? Čiju mitologiju autorka umeće u fabulu svojih bajki? Po kojim pripovjedačkim svojstvima su ove bajke originalne i samosvojne? Da li u njihovom završetku pobjeđuje dobro ili zlo? Da li u njima postoje junaci koji nijesu dati kao statični likovi, već kao oni koji se kroz radnju djela mijenjaju?

5. Po kojim elementima i u kojim djelovima bajke Ivane Brlić Mažuranić sadrže karakteristike narodne pjesme? Označite date djelove i naglas pročitatje. Navedite pojedine njihove fragmente pisane u desetercu. Šta na osnovu zapaženih pojedinosti možete zaključiti o načinu pripovijedanja Ivane Brlić Mažuranić? Podvucite i nabrojte neobične izraze i rečeničke sklopove, određujući im smisao. Koji narativni elementi čine njen stil i jezik sočnim, samosvojnim i slikovitim?

6. Zbog čega je Ivana Brlić Mažuranić dobila epitet hrvatskog Andersena? Uporedite pojedina ostvarenja ovog danskog književnika sa bajkama Ivane Brlić Mažuranić. Po kojim osobinama su ova djela slična, a po kojima različita? Čije bajke vam se više dopadaju i iz kojih razloga? Da li vas "Domaći" iz "Šume Striborove" podsjećaju na junake pojedinih umjetničkih bajki? Kojih? Prepoznajte i uspostavite paralelu između junaka iz zbirke "Priče iz davnina" i junaka čuvenih ostvarenja Hansa Kristijana Andersena, braće Grim i Šarla Peroa.

7. U kojem ostvarenju iz zbirke "Priče iz davnina" se posebno slavi materinstvo, a u kojem vjernost, sestrińska odanost, mudrost i ostali duhovni kvaliteti? U kojem djelu su prikazane ljepote i čuda podvodnog svijeta? Pročitajte Andersenovu bajku "Mala sirena" i uporedite je sa ostvarenjem "Ribar Palunko i njegova žena". Koja tri osnovna ideala ili težnje prožimaju oba djela, odnosno njihove protagoniste? Da li su junaci bajke Ivane Brlić Mažuranić fantastična stvorenja ili obični ljudi iz nižih socijalnih staleža? U čemu se sastoji njihova vizija srećnog života?

8. Izdvojite junake na pozitivne i negativne, realne i imaginarne, one koji se kroz fabulu djela transformišu i one koji ostaju isti. Podvucite pasuse teksta koji sadrže opise porodične sreće, topline doma i mirnog porodičnog okrilja. Označite djelove bajki u kojima su iskazani originalni opisi pejzaža. Izdvojte segmente teksta koji su na vas ostavili najintenzivniji doživljaj u smislu upečatljivosti portreta, uvjerljivosti umjetničkih opisa ili autentičnosti autorskih ideja.

9. Koje osnovne ideje daju pečat stvaralačkom izrazu Ivane Brlić Mažuranić? U kojim djelovima njenih bajki su istaknute humane poruke i opšteljudske istine? Koji junaci su nosioci žrtvovanja za dobrobit drugih? Kakve sile im, po pravilu, pomažu i vode ih ka srećnom razrješenju? Definišite motive u bajkama iz zbirke "Priče iz davnina". Da li u završetku ovih ostvarenja pobjeđuju oni koji su snažni i lukavi ili junaci koji su na strani dobra i nevinosti? Objasnite razloge iz kojih su spisateljčine simpatije na strani onih drugih.

10. Koji mitski junaci predstavljaju personifikaciju određenih prirodnih sila? Da li su oni odslikani kao viša bića ili kao likovi podložni ljudskim slabostima? U kojim bajkama su prikazani predmeti koji nose ljudski zavjet, štiteći junake od zlih sila? Kakav je jezik i stil umjetničkog izražavanja Ivane Brlić Mažuranić? Nastojte da nabavite zbirku umjetničkih bajki ruskog pripovjedača A. Afanasijeva i da uspostavite pojedine paralele između njegovog načina pripovijedanja i narativnog modela koji koristi Ivana Brlić Mažuranić.

Umjetnička bajka kao književna vrsta i inspirativna izvorišta "Priča iz davnina".
Na početku časa nastavnik će zajedno sa učenicima obnoviti njihova znanja o književnoj

vrsti bajke koja su stekli tokom prethodnih perioda slušanja nastave maternjeg jezika i književnosti. Bajka (gatka) je narodna, kompleksna pripovijetka, sastavljena od niza motiva, u kojima dominiraju elementi čudesnog, koja zauzima nadređeno mjesto u okvirima narodnog stvaralaštva. Evropsku i južnoslovensku umjetničku bajku karakteriše zanimljivost naracije, događaji i čudesne scene kojima se junak motiviše na putu do konačnog cilja, a poruka koja je uglavnom vaspitne prirode sadržana je u poenti. U najljepše bajke svijeta ubrajaju se bajke braće Grim, Hansa Kristijana Andresena, Šarla Peroa, Oskara Vajlda, Ivane Brlić Mažuranić i ostalih autora. Po dužini vremena u kome se djeca za nju interesuju i po intenzitetu tog interesovanja, sa bajkom se ne može uporediti nijedna druga književna vrsta.

Riječ je o književnoj vrsti s kojom se djeca najranije srijeću i koja u njihovoj psihi i doživljaju ostavlja najintenzivniji trag. Njeni junaci predstavljaju nosioce vrlina koje krase heroje priča iz klasične starine i epova. Osnovna situacija od koje se često u bajkama polazi jeste potraga, pa se pred junake po pravilu postavlja zadatak koji mora biti razriješen da bi cjelokupna junakova akcija bila realizovana. Rješavanje zadatka stavlja na provjeru osobine koje treba da posjeduje heroj, a od pripovjedačevog pogleda na različite životne manifestacije, zavisi karakter, redosljed i simbolika situacija kroz koje prolaze junaci.

U uvodnom segmentu časa proučavanja zbirke bajki Ivane Brlić Mažuranić *Priče iz davnine*, nastavnik će učenike podsjetiti na osnovne odlike umjetničke bajke, na primjerima bajki braće Grim, Šarla Peroa i Hansa Kristijana Andersena koje su do sada imali prilike da pročitaju (*Crvenkapa, Ivica i Marica, Djevojčica sa šibicama, Mala sirena*). Glavni junaci umjetničkih bajki su često realni ljudi, bili oni carevići ili pripadnici puka. U bajkama Ivane Brlić Mažuranić, osim fantastično osmišljenih likova kakve predstavljaju vile ili mitološkabića (Svarošćić, Bjesomar, Domaći, Mokoš), kao i predstava čudesne šume (“šuma Striborova”), pojavljuje se i niz junaka iz realnog svijeta: ribar, djevojka, baka, Potjeh i njegova braća itd. Sama autorka je u pismu pisanom sinu Ivanu, 1938. godine navela podatak da se za koncipiranje svojih bajki upravo inspirisala knjigom Afanasijeva *Pogledi drevnih Slovena na prirodu*:

“Jedne zimske večeri bio je naš dom protiv običaja tih, nigdje nikoga, sobe velike, svuda polutama, u pećima oganj. Iz posljednje sobe – velike blagovaone začuje se: “Kuc, kuc!” “Tko je?” upitam. Ništa! Opet: “Kuc, kuc!” “Tko je?” I opet ništa. Nekim tajnovitim strahom stupim u veliku blagovaonu, i najednom: radostan prasak, udarac, mala eksplozija! U velikom kaminu prsnula je na vatri borova cjepanica. Na vratašca kamina izletješe mi u susret iskricе, kao da je roj zvjezdica, a kad raskrilih ruke da uhvatim taj živi zlatan darak, podigle se one pod visoki strop i... nije ih više bilo. Čitala sam u ono doba Afanasijev *Vozrecija drevnih Slavan na prirodu* – padoše mi u taj tren na pamet “domaći”. I tako onaj roj iskrica – zvjezdica ipak bi uhvaćen – i to u *Šumi Striborovoj*, i ona nastade upravo usljed njih” [1: 206–207].

Predmetnost ostvarenja *Priče iz davnine*, na šta i njegov naslov upućuje, utemeljena je na autorkinom poznavanju slovenske mitologije, koje je nadograđeno originalnim umjetničkim predstavama. U svojim pisanim uspomjenama autorka je objasnila motive za nastanak knjige *Priče iz davnina* – željela je svojoj djeci da pruži dobru lektiru. Naravno, u pozadini takvog nastojanja stajao je stvaralački nagon i veliki talenat.

Ivana Brlić Mažuranić – život i rad. Nakon uvodnog dijela časa, nastavnik će učenike upoznati sa elementarnim biografskim podacima vezanim za život i djelo ove hrvatske književnice. Ivana Brlić Mažuranić (Ogulin, 1874 – Zagreb, 1938), potiče iz poznate intelektualne građanske porodice. Njen otac Vladimir Mažuranić je bio pisac, advokat i historičar. Djed joj je bio slavni političar, hrvatski ban i pjesnik Ivan Mažuranić, a baka Aleksandra – sestra jezikoslovca Dimitrija Demetra.

Ivana se školovala privatno i stekla široko obrazovanje i poznavanje stranih jezika, pa su joj i prvi književni pokušaji pisani na francuskom jeziku. S porodicom se iz Ogulina preselila u Karlovac, a potom u Jastrebsko. Kada se 1889. udala za političara Vatroslava Brlića, seli se u Brod na Savi (danas Slavonski Brod), gdje je živjela većinu života koji je posvetila obrazovanju i književnom radu. Kao majka sedmoro djece, upoznala se s dječjom psihom, te razumjela čistoću i naivnost svijeta djece.

Publikovala je sljedeća ostvarenja: *Valjani i nevaljani – pripovijetke i pjesme za dječake, Škola i praznici – zbirka pjesama i pripovjedaka za djecu, Slike, pjesme, Čudnovate zgode šegrta Hlapića*, roman za djecu, *Priče iz davnine, Knjiga o omladini*, crtice, *Iz arhive obitelji Brlić u Brodu na Savi, Jaša Dalmatin, potkralj Gudžerata*, roman, *Srce od licita*-1905. do 1945 godine. Neke od njenih knjiga ilustrirao je poznati hrvatski ilustrator Ivan Antolčić.

Zbirka je prvi put objavljena 1916. godine i već je tada postigla nevjerovatan uspjeh. Prvo izdanje sadržavalo je šest priča, a u drugo izdanje, koje je štampano 1926. godine, dodate su još dvije priče – *Lutonjica Toporko i devet Župančića* i *Jagor*. Brlić Mažuranić bila je toliko značajna spisateljka svog vremena da je zbog književnih radova, među kojima je i ova zbirka, čak četiri puta predlagana za Nobelovu nagradu za književnost. Uz to, bila je prva žena primljena u Akademiju nauka i umjetnosti, pa je ovim ostvarenjima zavrjedila nadimak "hrvatski Andersen". "Školska knjiga" je ustanovila književnu nagradu Ivana Brlić Mažuranić 1971. godine radi razvijanja književnog stvaralaštva za djecu i omladinu. Zbog prozne virtuoznosti nazivana je hrvatskim Tolkinom, spisateljkom koja poseže u fantastični svijet sopstvene mitologije. Svojom narativnom originalnošću i svježinom ravnopravno ona stoji "rame uz rame" s velikanima svjetske književnosti za djecu i mlade.

Vlastito mišljenje o nazivima slovenskih božanstava, koji i za same historičare predstavljaju veliku enigm, izrekao je Nenad Gajić u knjizi *Slovenska mitologija*: "Prilično je jasno da svaki od bogova ima svoju osobenu funkciju unutar sistema stare slovenske vere. Slovenski panteon su, prema različitim tumačenjima, činili Svarog, Perun, Stribog, Dajbog, Svaroščić, Volos, Crnobog, Belobog, Triglav, Svetovid, Jarovid, Ruševid, Pripegalo, Simargl, Horš... ali i boginje Vesna, Devana, Živa, Mokoša, Morana, Lada. Ipak, etimolozi i naučnici koji su proučavali staru religiju nisu se dovoljno pozabavili identifikovanjem svakoga od ovih božanstava ili nisu imali smelosti da svoje pretpostavke iznesu u jasnoj formi" [12: 36]. Važno je znati da nijedan prizor, fabula ili njen razvoj, nijesu nađeni gotovi u našoj mitologiji. Kako i sama književnica kaže – mitologija starih Slovena predstavlja polje ruševina, iz koga kao sačuvani stubovi izviruju upravo imena.

Kako je Potjeh tražio istinu. Nastavnik će učenike motivisati da uz njegovo vođenje prepričaju prvu bajku u zbirci pod nazivom *Kako je Potjeh tražio istinu*. U cilju izvođenja pouzdane interpretacije u srednjim i završnim razredima osnovne škole, on se može koristiti knjigom Dubravke i Stjepka Težaka *Interpretacija bajke*, na čijim stranicama autori predlažu

model nastavne obrade ove bajke. U navedenoj interpretaciji oni je sažeto prepričavaju, akcentujući karakterne osobine likova, simboliku i idejnost ostvarenja. Ne izostaju ni napomene u vezi sa izvorištima bajkovnih elemenata i autorkinim odstupanjima od klišea narodnih bajki.

Radnja bajke o junaku Potjehu je smještena u davno doba usred krčevine i stare bukove gore, u zamišljenom predjelu između Vjestove kolibe i Svarožićevog dvora gdje se izmjenjuju oblaci, šume i proplanci. Fabulativni plet autorka započinje slikom starca koji je u šumu poslao tri unuka – Ljutišu, Maruna i Potjeha da pronađu med. Maruna je zaslijepilo njegovo novostečeno bogatstvo, dok je Ljutiša bio obuzet gospodovanjem. Zbog toga svega oni su izgubili ljubav, saosjećajnost, osjećaj dužnosti i čovječnost.

Marun i Ljutiša su svakim danom sve više zanemarivali djeda, a na kraju su osjećali prema njemu i odbojnost. Tako su ga zatvorili u kolibu koju su potpalili. Književnica nam ovom bajkom prikazuje kako se sukobljavaju dobro i zlo jer dok je Svarožić simbol dobra, Bjesomar označava zlo. Bjesomar šalje svoje male nakaze bjesova koji su bili njegovi pomoćnici, kako bi opsjedali junake i usmjeravali ih prema zlu.

“Ele, jednoga jutra zamislio bijes novu dangubu. Popeo se on na vrh stijene na kojoj bijaše strma vododerina u kamenu, zajašio glatki klipčić i spustio se po vododerini kao munja. Omili bijesu odmah ta igra kao ni jedna druga, te mu se prohtjelo društva za nju. Uze on dakle travu i zazviždi u travu preko stijene i šume, a ono iz grmlja, kamenja, iz rakite i šaša dotrkaše, dođipaše mali bjesovi kao onaj prvi. On njima zapovijeda, a oni svaki uhvatiše po klipčić, pa na stijenu. Pa da vidiš kako sjedoše na klipčice, te kad poletješe niz vododerinu! A bilo ih svake ruke i svakog plemena bjesovskoga. Crveni kao crvendaći, zeleni kao zelembaći, rutavi kao janje, golišavi kao žabe, rogati kao puž, šušati kao miš. Takvi oni lete niz vododerinu na svojim klipčićima, kao luda vojska na ludim konjima. Lete niz stijenu, jedan drugome za petama i ne zaustavljaju se do pol zaravanka gdje ležase velik kamen, sav obrastao mahovinom. Tu se zaustavljaju na mahovini te se od velikog zamaha i od puste ludorijekoprcaju jedan preko drugoga” [13: 18].

Svarožić je rekao unucima da ne ostavljaju djeda i da ne idu nikuda dok ne vrate ljubav prema njemu. Iako je Potjeh mislio da će se istine sjetiti dubokim razmišljanjem, on je ljubav prema djedu njegovao duboko u srcu. Nije znao da se ljubav i iskrenost ne mogu dobiti razmišljanjem, već se nose u duši. I pored toga što nije želio, ipak je nanio bol djedu, pa je morao čekati da ga on oslobodi krivice. Na kraju bajke je Bjesomar poražen, Marun i Ljutiša su se vratili na krčevinu gdje su pošteno živjeli, dok je Potjeh s djedom uživao u Svarožićevom dvoru.

O fenomenu realnog čovjeka kao glavnog junaka u fantastičnom svijetuproze za dječuoove književnce pisao je Slobodan Ž. Marković: “Priča *Kako je Potjeh tražio istinu* je jedna od retkih u Brlićkinjoj zbirci u kojoj je komponenta mitologije starih Slovena približena mistici novog veka. Naime, po raspletu sukoba dobro je pobedilo zlo – Bjesomar i bjeovi su pobeđeni, ali stradalnik Potjeh i deda Vijest po oblacima se blaženo uznose u Svaroščićeve dvore u kojima se odvija zagrobni život. Kada su se Marun i Ljutiša oslobodili svojih zlih duhova, nastavili su da žive ljudski život na dedovoj krčevini i da lože vatru – “Sveti oganj” simbol trajanja, kojim se produžava čovekova vrsta” [3: 122].

Marunu i Ljutiši su u završnici bajke zablude oproštene; njihovi loši postupci su opravdani jer su ih usmjeravali zli dusi. Sjajni zagrobni život u Svaroščićevim dvorima na oblacima Potjehu predstavlja nagradu za vrline i stradanja na ovome svijetu. Epilog ove

bajke u skladu je sa hrišćanskom etikom. On sadrži poruku da čovjek može biti zaslijepjen materijalnim stvarima i strastima, ali da ima i mogućnosti da sagleda osnovne životne vrijednosti kroz ljubav prema bližnjem i požrtvovanje.

Karakterističan broj tri pojavljuje se u slici trojice braće i njima namijenjenih bjesova, u tri puta navedenoj ideji o ljubavi prema bližnjemu, u trima kružnim putovanjima braće na rubu Svatošćiceve kabanice, u tri dana Potjehovog razmišljanja prije donošenja odluke o odlasku, kao i u trima bitnim odrednicama svijeta ljudi – bogatstvu, moći i mudrosti.

Ribar Palunko i njegova žena. Bajka *Ribar Palunko i njegova žena* posjeduje najbogatiju mitološku podlogu među svim bajkama iz ovoga djela. Kroz njeno recipiranje čitaoci sreću bića iz slovenskog mita (Zora djevojka, morski kralj, morske djevice, nemani u vodama oko ostrva Bujana), kao i mitsko ostrvo Bujan, na kome je po vjerovanju starih Slovena bio raj. Stoga je preporučljivo da nastavnik učenicima prije interpretacije bajke pojasni nazive junaka i toponima koje autorka u ovoj bajci koristi.

Sve mitološke predstave spisateljka je vezala za konkretne prirodne fenomene. Tako je dočaran ambijent mora, sa svitanjem zore, pojavom vjetrova, oblaka i bura, stvaranjem talasa i vrtloga. Takođe, pažljivo su odslikani prizori oblika morske vegetacije i njegovih mističnih dubina. Važan dio radnje bajke odigrava se u plavetnilu mora, što je književnici omogućilo da, slično Andersenu u *Maloj sireni*, stvori čudesne koloritne umjetničke prizore.

Branka Brlenić-Vujić u tekstu *U potrazi za izgubljenim domom* piše o građenju likova na osnovama moralnih i etičkih vrijednosti, kao primjer navodeći ovu bajku: “Ljepotom jezika, čarobnošću priče koja ostaje u našem pamćenju Ivana Brlić-Mažuranić vodi dijalog s otvorenom upitanošću Dobra i Zla, povezujući znakove hrvatske i europske kulture s motivom pronalazanja spoznaje smisla egzistencije u slici svijeta oblikovanog u duhovnoj topografiji mitskog i bajkovitog promišljanja i kršćanskog svjetonazora, legende i sage. Otuda uznošenje likova po osi moralnih vrijednosti Ženskog načela i djetinjte čistoće obiteljskog doma” [9: 24].

U čudesnu sliku dvorane Morskog kralja “utkani” su realni detalji izgleda morskog dna – koralji, školjke, pijesak boje zlata, svjetlost koja se prelama i rasipa kroz debele sljeve mora i njom se dočarava panorama dubina i nestvarnih oblika. Novo Vuković smatra da je “I u ostalim bajkama autorka pokazala izuzetnu snagu imaginacije. Stvarajući čudesne likove iz natprirodnog svijeta, ona je očuvala osnove kolektivne predstave obogaćene nizom detalja. Sa druge strane, stvarajući likove iz realnog svijeta, izvjesno je odstupila od shematizma narodne bajke, apostrofirajući do kraja neku njihovu etičku ili duhovnu dimenziju. Njene bajke su nerijetko i priče o moralnim preobražajima, o snazi ljubavi, veličini žrtve i slično. Ipak, tri osnovna ideala prožimaju njene priče, a u skladu sa tim i osnovne protagoniste – istina, dobrotu i ljepota, koji su osnov konstruktivnog življenja u svijetu i njima treba nadahnjivati sve ljude, a posebno mlade” [6: 171–172].

Putovanje ribara Palunka i njegove žene na obali mora koje dobiva oznaku arhetipskog mjesta luke i usidrenosti plovidbe, otkriva potrebu povratka junaka u zavičajnost djetinjstva: “Oglednu se Palunko i kliknu: – “E, čuda mi divnoga, čitava poljana od zlatnog pijeska!” Ono samo misli Palunko da je poljana kolika je, al’ ono bila velika dvorana Kralja Morskoga. Oko dvorane stoji more kao mermerni zidovi, nad dvoranom stoji more kao svod stakleni. Od kamena od Altira plavi svijetlo kao plava mjesečina. Ovjesile se nad dvoranom grane od bisera, uzdigli se po dvorani stolovi od koralja. A na kraju, na drugom

kraju svirale gdje svire i sitni praporci gdje biju, onamo u zlatnome pijesku uživa i počiva Kralj Morski. Pružio se u zlačani pijesak, samo volujsku glavu podigao – ukraj njega ploča od koralja, iza njega živica od zlata” [13: 11].

Kao i u ostalim autorkinim bajkama, noseći pomenute ideale, junaci koji su poput Palunka i njegove žene obični ljudi niskog socijalnog porijekla, uspijevaju da ostvare ideal srećnog života koji se ne sastoji u sticanju bogatstva, već u ljubavi i slozi. Ribar Palunko je čeznuo za bogatstvom kojim bi zbrinuo svoju siromašnu porodicu, ne shvatajući da se najveće njegovo blago – žena i njihov maleni sinčić Vlatko – već nalaze uz njega.

Autorka je morskom kralju i njegovoj moći kontrastirala ljubav između bračnog para, koja je jača od svih natprirodnih sila. Fantastičan svijet u kojem se kreću Palunko i njegova žena prikazan je putem različitih simbola i mitoloških likova. Slike čudotvorne moći podvodnih nemani, morskih divova i careva, orijaških zmijurina i ptica gvozdenog kljuna, obogaćuju maštu mladih čitalaca i bude želju za recipiranjem ostalih bajki iz ove knjige.

Regoč. U fabulativnom sloju bajke *Regoč* prepliću se životi stvarnih likova (poput seljaka i čobana) i nestvarnih kao što su vila Kosjenka, div Regoč i životinje. Prvi dio priče je smješten u izmišljeni grad Legen, u kojem Regoč gubi vrijeme brojeći kamenje, a drugi – u dolinu između dva sela, mjesto koje postoji u realnosti. Glavne junake ove bajke – Regoča i Kosjenku, autorka je umjetnički prikazala putem kontrasta jer dok je on ogroman, nezgrapan i divalj, ona je mala, skladna i ljupka.

Na jednom mjestu u bajci on će kotaricu sa Kosjenkom u njoj objesiti o svoje uvo i ona će tako upoznavati svijet, što je unikatni motiv na koji ne nailazimo u drugim bajkama. Ova dva lika brinu se jedno za drugo i pomažu koliko je to god potrebno, što je također specifično za junake tako različitih fizičkih i psihičkih osobenosti. U bajci se cijelo vrijeme suprotstavljaju dvije velike sile: s jedne strane je ljubav kao jedna od najvećih vrijednosti, a s druge strane je mržnja koja je sinonim nečistih ljudskih strasti i zla.

U knjizi *Hrvatska književnost za djecu*, Muris Idrizović primjećuje da se u ostvarenju *Regoč* prvo pojavljuju slike konja: “Noć je bila divna, konjari zaspali, kad su s oblaka doletjeli. Mitološko biće Kosjenka, mala razigrana vila željna igre i ljubavi spušta se iz svojih nebeskih odaja u realnost života. Dopada u ljudske situacije, napuštena od svoje majke vile i bez niske bisera koji su je izbjavljali iz nevolja i bili putokaz, svjetiljka u životu. Kao u svakoj bajci ili pripovijesti, suočiće više svojih svjetova. Regoč će biti izvučen iz svoje hiljadugodišnje tame i besmislenog brojanja kamenja u razorenim zidinama grada i ubačen u događanje, u realni život. Čemu inače tolika orijaška snaga? Zar čovjek nije na svijetu zato da osmisli svoje postojanje na način koji će ovjekovječiti njegovo prisustvo i potčiniti sebi razorne moći prirode? Kosjenka, ta ljupka, čudesna, mala i zanosna vila uvući će Regoča u iskušenja, pokrenuti nagomilanu snagu u njemu da služi životu, čovjeku, koji je u bajci predstavljen u vidu najmudrijeg djeteta Lilja” [4: 106].

Ova bajka je od svih iz knjige *Priče iz davnina* najčešće uključena u nastavne programe osnovnog obrazovanja kao školska lektira, tj. odlomak eksponiran u čitankama pod nazivom *Kosjenka i Regoč*. Njena radnjaje vrlo dinamična – ambijent i pejzaž se stalno mijenjaju (šume, bregovi, podzemni svijet, nasipi, livade), pa učenicima neće biti teško da na tabli napišu kompoziciju ove priče, ispunjenu elementima etno fantastike, koja se sastoji iz dva osnovna dijela:

1. dio: Kosjenkina igra s konjem, u kojoj ona otkriva sela pod gorom, Regoča u Legenu, potonuli svijet podzemlja;

2. dio: Kosjenkina igra s pastirima. Igrajući se na pašnjaku, ona rasipa biser, spašava djecu od poplave i obnavlja selo s djecom.

U skladu sa ova dva globalna plana priče, oni mogu odrediti podnaslove svakog odlomka, npr:

1. Vesela Kosjenka se igra s djecom;
2. Sela pod gorom obuzeta mržnjom;
3. Ona sreće Regoča;
4. Opis svijeta podzemlja;
5. Poplava i spašavanje;
6. Zajedničko obnavljanje sela.

Mala vila Kosjenka u toku razvoja radnje u bajci *Regoč* gubi osobine svojih vilinskih moći, postajući obična djevojčica koja sreću nalazi u ljudskom svijetu, što je suprotan fabulativni obrazac u odnosu na tradicionalnu bajku u kojoj običan čovjek stiže bogatstvo i moć. Osnovna ideja bajke je da pravo drugarstvo ne poznaje granice. Pokazuje se da uprkos velikim razlikama, kao što su one između Regoča i Kosjenke, ova dva junaka veže iskreno prijateljstvo. Potom će učenici pojedinačno određivati potencijalne poruke ovog ostvarenja, kao što mogu komentarisati biblijsku misao iz Matejeva Jevanđelja: *Ljubite neprijatelje svoje, činite dobro onima koji vas mrze i molite se za one koji vas progone*.

Učenici svoja mišljenja mogu iznositi individualno ili u parovima. Osnovna poruka ove bajke je vrijednost svakog čovjeka. Svaki pojedinac, bez obzira na svoju snagu i moć, može pomoći drugome u nevolji, što je smisao njegovog boravka na zemlji. Dobra i nevinna srca u bajci *Regoč* izrodila su život bez mržnje, zavisti i podjela. Poruke ovog ostvarenja s jedne strane pokazuju kakve sve posljedice može da prouzrokuje nesloga, a s druge – uče nas o najvažnijim životnim vrijednostima kao što su prijateljstvo, dobrota, strpljenje i tolerancija.

Šuma Striborova. Od ukupno osam bajki, koliko ih ima u knjizi *Priče iz davnina*, prva je nastala *Šuma Striborova*. Riječ je o ostvarenjukoje u ovom djeluevanira najkompleksniju i najuniverzalniju poruku. Bajku je ilustrovala hrvatska ilustratorka Cvijeta Job, a slika za ovu bajku našla se na poštanskoj marki Republike Hrvatske iz 1965. godine.

“Od osam bajki iz zbirke *Priče iz davnine* najbolje su i djeci najbliže: *Šuma Striborova*, *Regoč*, *Jagor* i *Kako je Potjeh tražio istinu*”, o značaju ovog djela piše Milan Crnković. “*Šuma Striborova*, koja najbolje ujedinjuje sve spisateljičine kvalitete – tematske i stilske, već se danas može smatrati klasikom naše književnosti. Teško je naći djelo gdje bi na tako malom broju stranica bilo skupljeno toliko ljepote. *Šuma Striborova* sama za sebe vrijedi više nego deseci i deseci knjiga što su ih u istom razdoblju napisali drugi pisci” [5: 49–50]. Motiv majke koja svojom ljubavlju i spremnošću na žrtvu uspijeva da preporodi zabludjelog sina, dominantan je u ovoj priči ispunjenoj kako paganskim, tako i hrišćanskim elementima.

Na stranicama ovog ostvarenja, autorka nam priča o starici, njenom sinu i snahi-zmiji. Učenicima neće biti komplikovano da prepričaju sižeju osnovu bajke: zmiju-djevojku je sin našao u šumi, učinila mu se prikladnom za suprugu i doveo ju je kući potpuno nesvje stan njenog porijekla. Snaha vrlo brzo počinje da razotkriva svoju zmijsku ćud i grubo se

odnosi prema baki, koja njeno ponašanje trpi radi mira u kući i ljubavi prema sinu. U trenutku kada baka pali vatru na ognjištu da se ogrije, iz plamena iskaču maleni dobri šumski duhovi – Domaći, izvodeći svakakve vragolije. Najnestašniji od njih je čovječuljak sa šiljatom crvenom kapicom i u opančićima, čije je ime Malik Tintilinić.

“Dalo se baki načudo što je ovo ovako u noći, i ona uđe u kuhinju. Kad ona tamo, ali ono se na ognjištu istom rasplamsale luči, a oko plamena zagrali “Domaći”, sve sami mužići od jedva po lakta. Na njima kožusi, kapice i opančići crveni kao plamenovi, kosa i brada sive kao pepeo, a oči žarke kao živi ugljen. Izlazi njih sve više i više iz plamena, svaka luč po jednog daje. Kako izlaze, tako se smiju i vrište, prebacuju se po ognjištu, cikću od veselja i hvataju se u kolo. Pa zaigra kolo: po ognjištu, po pepelu, pod policu, na stolicu, po ćupu, na klupu! Igraj! Igraj! Brzo! Brže! Cikću, vrište, guraju se i krevelje. Sol prosuše, kvas proliše, brašno rastepoše – sve od velike radosti. Vatra na ognjištu plamsa i sjaji, puccka i grije, a baka gleda i gleda. Nije joj žao ni soli ni kvasca, nego se raduje veselju što joj ga bog šalje na utjehu” [13: 92–93].

Brojni slovenski mitolozi spominju kućna božanstva, a Afanasijev ih predstavlja kao male, debeljuškaste čovječuljke, dlakave, bosonoge i obučene u pepeljasta odijela. Po jednoj verziji (Spasoje Vasiljev), u pitanju su duše predaka, inkarnirane u oblike različitih ljudi i životinja, a po drugoj (Franjo Ledić), riječ je o pobunjenim anđelima koje je vrhovni bog Svarog prognao na zemlju i od njih stvorio božanstva drugog reda. U ovom ostvarenju Domaći predstavljaju metaforu za domaće ambijent, vatru i ognjišta.

Snahinu zmijsku prirodu lukavstvom razotkrivaju mladićeva majka i Malik Tintilinić, koji je bakinu snahu namamio da pred svojim mužem i stanovnicima sela isplazi rascijepljeni zmijski jezik, tako što je ispod kokoške podmetnuo svračja, a ne kokošja jaja. Kada je snaha zapalacala jezikom, svima je bilo jasno da je u pitanju zmija koja se prikivala.

“Inače, *Šuma Striborova* predstavlja pravu apoteozu materinstvu”, Novo Vuković posebnu pažnju pridaje idejnom kontkstu ove bajke. “Centralni lik te bajke jeste majka, koja svojom ljubavlju i spremnošću na žrtvu uspijeva da preporodi zabludjelog sina. U jednoj, kako je neko nazvao “antifaustovskoj” sceni, ona odbija čak i fantastičnu mogućnost povratka u mladost, jer bi to značilo ostavljanje sina na milost i nemilost zlim silama. Fantastični konflikt najvećih ljudskih motiva, riješen je, u skladu sa principima jedne dublje etike i filozofije, pobjedom motiva materinstva. Ne treba, možda, ni upozoravati na okolnost da je pomenuti konflikt samo i moguć u kontekstu bajke ili fantastike, te da je tu okolnost autor i iskoristio da pokaže do kojih visina seže snaga materinstva” [6: 171].

Prološki dio priče je veoma funkcionalno doveden u vezu sa njenim epiloškim segmentom jer se na kraju zaista pojavljuje osoba kojoj je draža njena nesreća nego sva sreća ovoga svijeta i šuma prestaje da bude začarana. Baka odbija da se vrati u sopstvenu mladost, uz tvrdnju da bi radije bila nevoljena i neshvaćena, a da ipak zna da ima sina, nego da pomisli da ga nikada nije ni imala. Priča se završava nadrealnom predstavom zemlje koja se tog trenutka provalila i u koju je propao ogromni dub sa dvorovima, nestanka Stribora i Domaćih i ponovnog pretvaranja snahe u guju, dok majka i sin ostaju sami u šumi, jedno uz drugo. Motiv pokajanja i bezuslovnog oprostaja prisutan je i u ovom ostvarenju:

“Pade sin pred majku na koljena, ljubi joj skute i rukave, a onda je podiže na ruke i nosi kući, kuda sretno do zore stigoš. Moli sin Boga i majku da mu oprost. Bog mu oprost, a majka mu nije ni zamjerila bila. Momak se poslije vjenčao sa onim ubogim i milim

djevojčedom, što im bijaše dovela Domaće u kuću. Još i sad sretno žive svi zajedno, pak im Malik Tintilinić u zimnje večeri rado na ognjište dohodi” [13: 101].

U završnici interpretacije nastavnik će zajedno sa učenicima dolaziti do osnovnih ideja i poruka ove bajke. Cjelokupna bajka *Šuma Striborova* predstavlja slavljenje materinstva, budući da je autorka pokazala do kojih dimenzija seže snaga majčinske ljubavi.

Stil i jezik u bajkama “Priče iz davnina”. Posmatrane po ekspresivnosti jezika i dubini simbolike, bajke iz zbirke Ivane Brlić Mažuranić *Priče iz davnina* do danas nijesu nadmašene. Ljepota priča, liričnost i poetičnost jednako mame čitaoce, kao i prije jednog vijeka. Od tada do danas, one nadahnjuju svojim porukama o dobru koje je sporo ali sigurno pobjeđuje i pravdi koja je dostižna. Autorka je spojila osjećajnost majke sa slovenskom osjećajnošću, radošću i tugom, stvarajući takve sadržaje koji obuhvataju ljudski život pretočen u ruho bajke sa višesmislenim značenjem.

One čitaoce osvajaju ljepotama neprolaznih vrijednosti, zbog čega su i danas aktuelne i rado čitane. “Jezik *Priča iz davnina* jeste jezik starine” i ljepoti i sočnosti jezika i prefinjenosti stila ovih bajki piše Dragica Ivanović u pogovoru nazvanom *Nove draži slovenskog mita*. “Autorka često upotrebljava stare, skoro zaboravljene hrvatske izraze, dok je struktura rečenice vrlo slična strukturi naše narodne epske poezije. Ona čak opisujući borbu između kneza Relje i Zmaja Ognjenog, sa proze prelazi na stihove (junački deseterac, sa cezurom iza četvrtog sloga), mada je taj deseterački zanos prisutan čak i u nekim proznim djelovima njenih bajki” [14: 216].

Ivana Brlić Mažuranić kombinuje više tipova pripovijedanja, koje prepliće sa motivima i junacima iz realnog i imaginativnog svijeta. Narodna frazeologija, obilato korišćena kako u *Pričama iz davnina*, tako i njenim bajkama iz periodike, doprinosi dramatici unutrašnjeg toka priče. Svijet ove književnice sačinjen je od simbola – mitološka bića se pretvaraju u nebeska tijela i imperative života, što je na umjetnički najuspjeliji način realizovano u bajci *Suncedjever i Neva Nevičica*. U monografiji *Oblak nad kamenim vratima*, Svetlana Kalezić Radonjić piše o uspjelom uklapanju pjesničkog sa proznim govorom u umjetnosti riječi Brlić Mažuranić:

“Iako je autorka pod riječju *pjesništvo* imala na umu cjelokupno narodno stvaralaštvo, ipak se najdirektnije sličnosti sa narodnim genijem mogu pronaći upravo u stihovima. Tako, na primjer u priči *Kako je Potjeh tražio istinu* prezentirani su stihovi:

*Moj božiću Svarožiću,/ Zlatno sunce, bijeli svijet!
Moj božiću Svarožiću,/ Lunajlije, lunaj le!*

Očigledna je veza ovih začudnih riječi, ritmova i slika sa našim lirskim narodnim pjesmama – koledarskim, dodolskim, kraljičkim, ljubavnim, svatovskim... Kao što je poznato, karakterišu ih pripjevi veoma slični već navedenim: koledo, oj dodole, moj božole, lejlo, lado le, vojno le...” [11: 138].

Na kraju svih izdanja *Priča iz davnina* predviđenih za interpretaciju u školi nalazi se rječnik manje poznatih riječi, iz kojeg učenici mogu usvojiti niz njima do tada nepoznatih termina, među kojima je najviše arhaizama, lokalizama i kroatizama (npr. badanj – veliki šuplji obli trupac kroz koji mlaz vode prolazi, pada na vodenički točak i tako pokreće vodenicu za mljevenje žita; dubrava – šumsko zemljište po dolinskim predjelima koje obiluje vlagom; dvojnice – narodni muzički duvački instrument sa dvije cijevi; gavan – bogat

čovjek; hora – podesan čas, odgovarajuće vrijeme za neki posao) i sl. U ovakvim izdanjima često se nalaze i tumači imena korišćenih u bajkama, npr. Bjesomar – vladar zlih sila po vjerovanjima starih Slovena; Svaroščić – sunčanu svjetlost zamišljali su naši preci u obliku prekrasnog mladića; otok Bujan – čudnovati otok obrastao bujnim rastinjem na kojem su Sloveni zamišljali raj) itd.

Priče iz davnina ispriповijedane su jasnim i jednostavnim stilom, prijemčivim djeci i mladima što zbog konstrukcije rečenice, što zbog njihove uspele kompozicije. Ivan Goran Kovačić je pisao da pojava ove zbirke u hrvatskoj fantastičnoj književnosti znači isto što i *Smrt Smail-age Čengića* i hrvatskoj narodnoj epici – djelo kapitalnog nacionalnog značaja, na kojem će se edukovati i vaspitavati generacije djece i omladinaca. Ivana Brlić Mažuranić je baštinila od svoga djeda Ivana Mažuranića i drugih poznatih članova porodice talenat koji ne posjeduje nijedan hrvatski pisac za djecu i omladinu. Ona je u svojim bajkama spojila senzibilnost majke sa slovenskom osjetljivošću, napajajući se na bujnom izvoru narodnog jezika, što je njenim ostvarenjima dalo nov smisao i značenje.

Sintetizacija nastavne jedinice: Univerzalnost ideja i poruka u zbirci bajki Ivane Brlić Mažuranić “Priče iz davnina”. Sa izuzetnim smislom za metaforiku, autorka svjesno preuzima ulogu drevnog tvorca mita ili bajke, realne prirodne pojave “oblačeći” u fantastično ruho, dajući im karakter natprirodnog. Sav taj natprirodni kontekst na prepoznatljiv način je vezan za realni život i prirodne pojave. Ove bajke su na literarnu pozornicu donijele svijet “zaogrnut” patinom drevnih slovenskih vremena, koji je Evropi približio slabo poznatu slovensku mitologiju. Motive kolektivne imaginacije spisateljka proširuje i uobličava do originalnosti, ne dovodeći u pitanje njihovu izvornu suštinu. Autorska težnja ka stilizaciji i psihologizaciji produkovala je time da su junaci u ovim bajkama odslikani u neoromantičarskom maniru, te da one na najbolji način demonstriraju spoj tradicionalnog i modernog.

U ovim bajkama Ivana Brlić Mažuranić je maštom kombinovala realne i nestvarne događaje, uspješno uklapajući opise prekrasnih pejzaža, maštovite radnje i fantastične likove, kako bi prenijela važne životne poruke. Ove priče govore o tome kako čovjek treba da stremlji istini, prikazujući jačinu i bezgraničnost majčine ljubavi, povezanost među braćom, veličinu srca junaka, moć oprostaja.

Sa druge strane, u njima je prikazana pohlepa i neumjerenost, kao kontrast pozitivnim ljudskim osobinama. One naglašavaju važnost hrabrosti i ljubavi, a osuđuju neosjetljivost, primitivizam, koristoljublje, osvetoljublje i ostale nehrišćanske i neljudske osobine. Značaj ostvarenja *Priča iz davnina* ogleda se u mogućnosti da se pripovijeda uvijek iznova i da se pouka djela može primijeniti na svakog čovjeka, bez obzira na mjesto i vrijeme u kome živi.

Literatura:

1. *Ledić F.* Mitologija Slavena (tragom kultova i verovanja starih Slavena), knjiga 1 / F. Ledić. – Zagreb : Tiskara Epoha, 1969. – S. 324.
2. *Jelčić D.* Etičke i estetičke dimenzije u djelu Ivane Brlić-Mažuranić, u zborniku radova : Ivana Brlić-Mažuranić / D. Jelčić. – Zagreb : Mladost, 1970. – S. 218.
3. *Marković S.* Realni čovek je centralni lik u fantastičnom svetu proze za decu Ivane Brlić-Mažuranić, u zborniku radova : Ivana Brlić-Mažuranić / S. Marković. – Zagreb : Mladost, 1970. – S. 211.
4. *Idrizović M.* Ivana Brlić-Mažuranić, u knjizi : Hrvatska književnost za djecu / M. Idrizović. – Zagreb : Nakladni zavod Matice hrvatske, 1984. – S. 322.
5. *Crnković M.* Dječja književnost / M. Crnković. – Zagreb : Školska knjiga, 1986. – S. 222.

6. Vuković N. Uvod u književnost za djecu i omladinu / N. Vuković. – Nikšić : Unireks, 1989. – 350 s.
7. Idrizović M., Jeknić D. Književnost za djecu u Jugoslaviji / M. Idrizović, D. Jeknić. – Sarajevo : Književna zajednica "Drugari", 1989. – S. 652.
8. Vasiljev S. Mitologija drevnih Slovena / S. Vasiljev. – Beograd : Dečja knjiga, 1990. – S. 236.
9. Brlenić-Vujić B. U potrazi za izgubljenim domom, u: Zbornik radova o Ivani Brlić-Mažuranić / B. Brlenić-Vujić. – Slavonski Brod : Matica hrvatska, 1994. – S. 199.
10. Težak D., Težak S. Interpretacija bajke / D. Težak, S. Težak. – Zagreb : Divič, 1997. – 343 s.
11. Kalezić Radonjić S. Oblak nad kamenim vratima (Umjetnost riječi Ivane Brlić Mažuranić) / S. Kalezić Radonjić. – Tuzla : Bosanska riječ, 2011. – S. 224.
12. Gajić N. Slovenska mitologija – panteon bogova, demonologija, mitska mesta, magijski rituali / N. Gajić. – Beograd : Laguna, 2013. – S. 115.
13. Brlić Mažuranić I. Priče iz davnina / I. Brlić Mažuranić. – Beograd : Štampar Makarije, Podgorica : Obodsko slovo, 2017. – S. 216.
14. Ivanović D. Nove draži slovenskig mita, pogovor bajkama Ivane Brlić Mažuranić : Priče iz davnina / D. Ivanović. – Beograd : Štampar Makarije, Podgorica : Obodsko slovo, 2017. – S. 211–216.

Стаття: надійшла до редакції 23.07.2018
прийнята до друку 20.08.2018

TEACHING STUDY OF A COLLECTION OF FAIRY TALES BY IVANA BRLIĆ MAŽURANIĆ *STORIES FROM ANCIENT TIMES*

Sofija Kalezić

*Faculty to Montenegrin Language and Literature,
Sv. Petra Cetinjskog, bb., Cetinje, Montenegro,
tel.: 068 581 639, e-mail: pgstudio@t-com.me*

In the course of the work Teaching Study of a Collection of Fairy Tales By Ivana Brlić Mažuranić "Stories From Ancient Times" author Sofija Kalezić approaches the possibilities of an interpretive approach of this teaching unit, paying great attention to the illumination of the historical and mythological context of the creation of these fairy tales, as well as the storytelling, motivational and ideological aspect their potential interpretations. By analyzing the four out of eight fairy tales contained in this book, which are most often represented in the curriculum – How Potjeh Looked for the Truth, Fisherman Palunko and His Wife, Regoc and Forest of Stribor, Kalezić provides an interpretive model which corresponds to the elementary school education system. From the enclosed interpretation, the teacher can take on research questions and other details that they consider appropriate in the design of their own methodical and methodological approach. Ivana Brlić Mažuranić displays incredible worlds in her fairy tales, with moderation of expression that is understandable to the youngest readers. Her stories are both simple and deep at the same time; they can be interpreted on several levels, which speaks of the author's great narrative power and the polyvalence of the messages of the book Stories From Ancient Times. Fairy tales of Ivana Brlić Mažuranić have remained in the memory of many generations because of their originality, beauty and timely lessons. Their universal character makes them contemporary literature, as they say in jargon – they can be read by people aged from 7 to 77 years. The beauty of her stories, the pronounced lyricism and warmth, to this day in their magic of words, inspire the readers' worlds with the images of moral excellence, harmony, and spiritual purity.

Key words: Croatian literature, interpretation, artistic fairy tale, mythology.